„STRHUJÍCÍ ROZLET PŘEDSTAVIVOSTI." - ROGER ZELAZNY

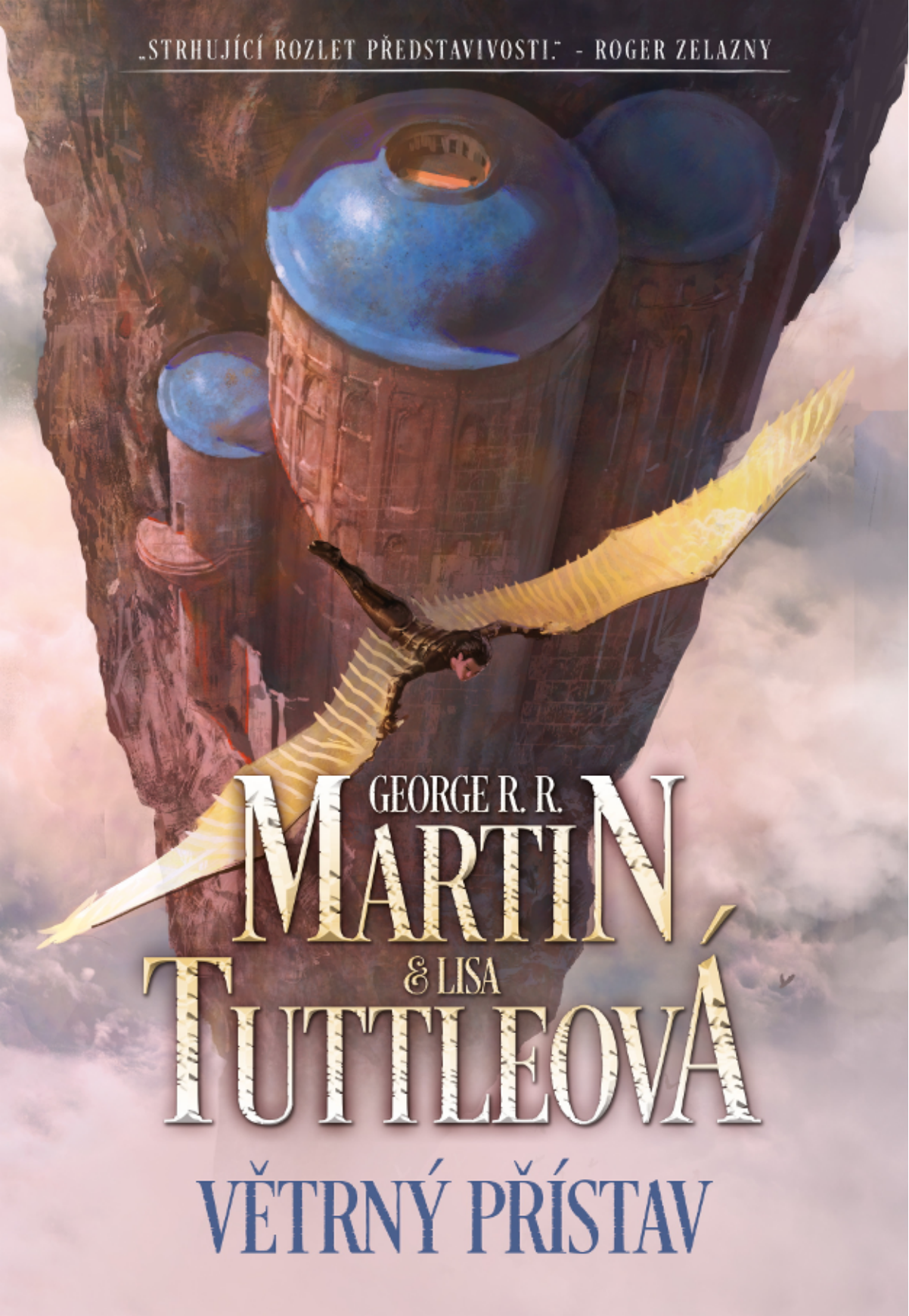

GEORGE R. R. MARTIN & LISA TUTTLEOVÁ

VĚTRNÝ PŘÍSTAV

GEORGE R. R. MARTIN & LISA TUTTLEOVÁ

VĚTRNÝ PŘÍSTAV

GEORGE R. R. MARTIN & LISA TUTTLEOVÁ

VĚTRNÝ PŘÍSTAV

PŘEKLAD JITKA CARDOVÁ

ARGO

Czech edition © Argo, 2020
Copyright © 1981 by George R. R. Martin and Lisa Tuttle
Map © 2001 by James Sinclair
Introduction © 2020 by Lisa Tuttle
Translation © Jitka Cardová, 2020
Cover art © 2015 by Marc Simonetti

ISBN 978-80-257-3154-3 (váz.)
ISBN 978-80-257-3232-8 (e-kniha)

Přestože si ji nepřečtou, věnuji tuto knihu
s láskou a vděkem svým rodičům.

– *Lisa Tuttleová*

Tenhle příběh je pro Elizabeth, Annu a Mary Kaye
a také pro Carrol, Meredyth, Ann a Yvonne
a pro všechny mé další potížisty z *Couriera.*
Doufám, že budou dál dělat potíže a klást otázky
a že se dál nechají vyhazovat z úřadů.

– *George R. R. Martin*

PŘEDMLUVA

Mně bylo dvacet a Georgovi o čtyři roky víc, když jsme se poprvé setkali – dva nadějní mladí autoři, oba nominovaní na Cenu Johna W. Campbella pro nejlepšího začínajícího spisovatele roku v žánru science fiction, která se toho roku udílela poprvé.

Nezískal ji tehdy ani jeden z nás – odnesl si ji Jerry Pournelle –, ale právě na Worldconu v Torontu se z nás stali přátelé. Vyměnili jsme si adresy, a třebaže já jsem se pak vrátila na univerzitu v New Yorku a George domů do Chicaga, zůstali jsme v kontaktu. V těch dobách, kdy ještě nebyl internet, a já neměla dokonce ani telefon, to znamenalo psát si dopisy – čítaly od dvou do šesti strojopisných stran s jednoduchým řádkováním a zpravovali jsme se v nich navzájem o všem možném, o prodaných či odmítnutých povídkách, rozečtených knihách, zajímavých filmech a hudebních nahrávkách, o svých myšlenkách a názorech. Stále bylo co si sdělovat, zjistili jsme, že máme hodně společného a že se máme opravdu rádi. V jednom z těch raných dopisů George jen tak na okraj a zpola žertem nadhodil, že bychom spolu měli napsat povídku.

Okamžitě jsem souhlasila. Měla jsem jediný požadavek, že to musí být science fiction, ideálně taková, kterou by od nás koupil *Analog* – časopis, který vedl John W. Campbell až do své smrti v roce 1971. Georgovi už se povedlo prodat dvě svoje povídky jeho nástupci, Benu Bovovi, ale moje vlastní psaní se pohybovalo spíš v žánrech weird a fantasy, které tehdy neměly na trhu své zřetelně vymezené místo, a byla jsem zvyklá, že mi moje povídky vracejí s vysvětlením, že „to ve skutečnosti není science fiction“.

Jelikož jsme od sebe žili příliš daleko, než abychom se mohli sejít v kavárně a prodiskutovat náměty, George mi poslal na výběr dva „zárodečné nápady“ ze svého šuplete. Ten, který mě zaujal, byl o bouřemi zmítané oceánské planetě kolonizované lidmi, kteří na ní ztroskotali s hvězdnou lodí. Protože přišli o veškeré technologie a byli odsouzeni žít po celé příští

generace na planetě chudé na kovy, kde jediné kousky obyvatelné pevniny představovaly ostrovy rozprášené daleko od sebe uprostřed vichry bičovaných moří, nezbylo jim než osvojit si primitivnější způsoby života. Veliké „plachty“ z původní hvězdné lodi, vyrobené z neuvěřitelně pevné a lehké kovové tkaniny, použili k tomu, aby sestrojili kluzákům podobná křídla, která jim umožňovala plachtit na silných bouřkových větrech. Vzniklo tak elitní společenství okřídlenců, odvážných a oslnivých hrdinů, kteří mezi ostrovy přenášeli zprávy a vzkazy, a to mnohem rychleji a spolehlivěji, než by to v podmínkách, jež panovaly na rozbouřených a dravými stvůrami se hemžících mořích, zvládla i ta nejrychlejší loď.

Kdo někdy v životě nesnil o létání? Nadšeně jsem Georgovi odepsala, že se mi jeho nápad ohromně líbí, a rovnou připojila další návrhy, které bychom v příběhu mohli rozvinout. Byla jsem nedočkavá a zároveň se mi nechtělo rozvádět rámec příběhu příliš podrobně předem (oba máme raději, když se příběh během psaní organicky rozvíjí, než abychom jen rozpracovávali předem stanovenou zápletku a postavy), a tak jsem začala psát. Stvořila jsem mladou ženu (která se mi nejspíš v mnohém podobala) letící nad bouřkou na širokých křídlech z kovové tkaniny, která si užívala výzvy větru, ale zároveň si byla hořce vědomá, že to může být jeden z jejích posledních letů. Napsala jsem osm nebo deset stran, na kterých jsem ji předvedla v akci a při setkání s dalšími okřídlenci, ustavila trochu její charakter i svět, vysvětlila, proč musí dát křídla svému bratrovi, a pak jsem ji vrátila zpátky na její domovský ostrov na Menší Amberly a poslala to Georgovi, aby pokračoval.

Když si dnes znovu čtu jeho dopisy, vybavuje se mi, kolik zábavy jsme si tehdy při psaní té první povídky užili (nyní je z ní první část *Větrného Přístavu*) a jak vzrušující a radostná pro nás oba byla taková forma spolupráce. George napsal, že pro něho bylo „povzbuzující“ číst můj úvod; že podané mými slovy je to pro něho čerstvé a nové, odlišné od toho, co by býval mohl napsat sám, a že se nemůže dočkat, až na to naváže. Prohlásil, že náš příběh bude skvělý a dostane Huga.

„Bouře“, publikovaná roku 1975 v květnovém čísle *Analogu*, rozhodně slavila úspěch, i když Huga nakonec nezískala. Patřila k nejoblíbenějším povídkám roku, byla vybrána do dvou antologií „nejlepších kusů roku“ a přitáhla zájem fanoušků, kteří nám psali spousty dopisů a žádostí o další

povídky o okřídlencích z Větrného Přístavu. „Kdo z autorů je pilot? Anebo jsou piloti oba?“ zajímal se jeden ze čtenářů. Tak mocně na něho zapůsobily pasáže, v nichž jsme podle svých představ líčili prožitky létání.

V době, kdy byla první povídka hotová, už jsme měli nápady, co o Větrném Přístavu psát dál, ale já jsem tehdy pracovala v jednom texaském deníku a George psal svůj první román, a tak uplynuly tři roky, než jsme našli čas napsat „Jednokřídlého“. Byla to spíš novela, dvakrát delší než první povídka; došlo nám, že když dopíšeme ještě třetí příběh, z pozdního období Marisina života, v němž se ještě hlouběji ozřejmí společenské a historické důsledky jejího odhodlání udržet si křídla, budeme to moci prodat jako román.

Když se pak naše kniha opravdu prodala, dala jsem v práci výpověď a stala se spisovatelkou na plný úvazek – byl to sebejistý krok do prázdna, pro mne právě tak odvážný a osvobodivý, jako když nový adept na okřídlence poprvé skočí z některého z útesů Větrného Přístavu.

Větrný Přístav nám sice věhlas nepřinesl, ale za všechny ty roky od prvního vydání v roce 1982 si získal srdce mnoha a mnoha čtenářů. Dočkal se více než jednoho nového vydání, ještě v osmdesátých letech byl přeložen do několika cizích jazyků a druhou šanci pak dostal v novém století, kdy se z George stal mezinárodně uznávaný autor bestsellerů, čímž ožil zájem o jeho starší práce. Dnes se znovu vydává v mnoha zemích, je dostupný ve více než deseti jazycích a existuje i v podobě grafického románu (pro který jsem napsala textovou část; autorkou výtvarné stránky je Elsa Charretierová). Náš mladistvý příběh o dívce, která si tolik přála létat, že kvůli tomu změnila celý svět, se dnes dostává k nové generaci čtenářů po celém světě. Doufám, že se bude líbit i vám.

Lisa Tuttleová,
29. září 2018,
Agryll, Skotsko

„Když jednou okusíš létání, budeš už navždy
kráčet po zemi s pohledem upřeným k nebi,
protože tam jsi už byl
a tam se stále toužíš vrátit.“

– *Leonardo da Vinci*

PROLOG

Bouře zuřila téměř celou noc.

Na širokém lůžku, o něž se dělilo s matkou, leželo pod kousavou plstěnou dekou děcko. Bylo vzhůru a naslouchalo. Déšť bušil do tenkých planěk chatrče z citrónového dřeva s houževnatou neodbytností. Občas sem dolehlo vzdálené prásknutí hromu, a kdykoli se zablesklo, škvírou mezi okenicemi pronikly dovnitř úzké čáry světla a ozářily světničku. Jakmile pohasly, znovu se rozhostila tma.

Holčička zaslechla pleskání kapek o podlahu a hned věděla své. Střecha začala protékat na dalším místě. Udusanou zem to do rána promění v bláto a matka bude zuřit, ale s tím se nedá nic dělat. Matka střechu spravit neumí a najmout si na to nikoho nemohou. Jednoho dne, říkávala matka, jim chatrč pod náporem těch lítých bouřek spadne na hlavu a pak se znovu shledají s tatínkem. Matka o tatínkovi mluvila často, ale holčička se na něj sotva pamatovala.

Okenicemi zarachotil hrozivý poryv větru. Děcko naslouchalo strašidelnému skřípění dřeva a pleskání mastného papíru napjatého v okně místo skla a na chviličku ho přepadl strach. Matka spala, nevěděla o ničem. Bouřky přicházely často a matka je všechny prospala. Holčička se ji bála probudit. Matka se snadno dopálila a rozhodně se nemínila nechat budit kvůli takové hlouposti, jakou je dětský strach.

Stěny znovu zapraskaly a prohnuly se. Hrom tentokrát udeřil téměř zároveň s bleskem. Děcko se třáslo pod dekou a uvažovalo, jestli tohle je ta noc, kdy se setkají s tatínkem.

Ale nebyla.

Bouře se nakonec utišila, a dokonce přestalo pršet. Místnost se ponořila do tmy a do ticha.

Holčička matkou zatřásla, aby ji vzbudila.

„Co je?“ zeptala se matka. „No, co je?“

„Už je po bouřce, mami," oznamovalo děvčátko.

Na to žena přikývla a vstala. „Obleč se," poručila děcku, zatímco sama už ve tmě šátrala po šatech. Do svítání chyběla ještě nejméně hodina, ale jak holčička věděla, teď bylo hlavní dostat se co nejrychleji na pláž. V bouřích troskotaly lodě – většinou malé rybářské čluny, které zůstaly venku příliš dlouho anebo se odvážily příliš daleko, ovšem tu a tam se rozbila i velká obchodní loď. To pak moře na pláž vyplavilo všelijaké poklady. Jednou s matkou našly nůž s tepaným kovovým ostřím, a když ho prodaly, dva týdny za to mohly dobře jíst. Ale jestli chtějí najít něco kloudného, nesmí si dovolit otálet. Kdyby čekaly na úsvit, nezbude na ně nic.

Matka si přes rameno přehodila prázdný plátěný vak, aby měla kam dávat úlovky. Holčička měla na šatech veliké kapsy. Obě dvě si obuly holínky. Žena svěsila z trámu dlouhé bidlo zakončené vyřezávaným dřevěným hákem. S ním mohla z vody lovit věci, na které se jinak nedalo dosáhnout. „Tak honem, dítě," pobídla holčičku. „Neloudej se."

Na pláži byla zima a tma, od západu vytrvale foukal mrazivý vítr. Ale nebyly tu samy. Tři nebo čtyři další sběrači už chodili po mokrém písku a nechávali v něm šlápoty, které se rychle plnily vodou. Tu a tam se některý sehnul a něco prozkoumal. Jeden si svítil lucernou. I ony kdysi mívaly pěknou lucernu, ještě když byl naživu tatínek, ale potom ji musely prodat. Matka si na to nepřestávala stěžovat. Neviděla potmě zdaleka tak dobře jako její dcera a stávalo se, že klopýtla nebo něco důležitého přehlédla.

Rozdělily se stejně jako vždycky. Děvčátko se po pláži vydalo směrem na sever a matka na opačnou stranu. „Jak začne svítat, vyrazíš nazpátek," nakázala dcerce. „Máš doma práci. A za úsvitu už tady beztak nic nezbude." Holčička přikývla a chvatně vyrazila.

Té noci byl výtěžek hubený. Holčička šla dlouho, postupovala při kraji vody a s očima přilepenýma k zemi neúnavně pátrala. Hledat věci ji bavilo. Kdyby domů přinesla kovový střep, nebo třeba zub skylly, dlouhý jako její paže, děsivě zahnutý a zažloutlý, možná by se matka usmála a pochválila ji. Ale to se stávalo zřídka. Většinou ji matka hubovala, že lelkuje, sní s otevřenýma očima a klade jí hloupé otázky.

První tlumené světlo před rozbřeskem už začínalo polykat hvězdy a ona měla v kapsách jen dva kousky mléčného mořského skla a jednu škebli.

Škeble byla veliká a těžká, větší než její ruka, a měla okrouhlý tvar, který prozrazoval, že je to ten nejlepší druh k jídlu, s černým masem lahodným jako máslo. Jenže moře dnes vyplavilo jen hromadu bezcenného dříví a škebli mezi tím vším našla jen jedinou.

Už se podle matčina příkazu chystala vrátit nazpátek, když vtom na obloze zahlédla kovový záblesk – stříbrný jas, jako by se narodila nová hvězda a zastínila všechny ostatní.

Bylo to od ní ještě dál na sever, kus nad mořem. Dívenka do těch míst upírala zrak a o chvilku později zahlédla nové blýsknutí, trochu víc nalevo. Věděla, co to je – to okřídlenec zachytil na perutích první paprsky vycházejícího slunce dřív, než dopadnou na zbytek světa.

Děvčátko zatoužilo se za ním rozběhnout a podívat se zblízka. Tak ráda se dívala na ptáky za letu, na drobné flétňáky ohlašující déšť, na dravé noční lelky i na mrchožravé luňáky – ale okřídlenci s mocnými stříbrnými perutěmi byli lepší než všichni ptáci dohromady. Jenže už téměř svítalo a ona měla nakázáno vydat se za rozbřesku nazpátek.

Rozběhla se. Když si pospíší, uvažovala, když celou cestu tam i zpátky poběží, snad se bude moci chviličku dívat, a matka nic nepozná. A tak běžela a běžela, hnala se kolem líných zpozdilců, kteří se teprve přicházeli rozhlédnout po pláži, až ji škeble tloukla do stehen.

Když doběhla na místo, nebe už bylo na východě celé naoranžovělé. Tady, pod vysokým útesem, odkud okřídlenci vzlétali, se písečná pláž zároveň rozšiřovala a vytvářela příhodné místo k přistávání. Holčička ráda šplhala až nahoru na útes a z té výšky se na ně dívala, blízko u nebe, s větrem ve vlasech a nožkama kmitajícíma přes okraj skaliska. Dnes na to ale není čas. Musí se brzy vrátit, aby se matka nerozhněvala.

Stejně přišla pozdě. Okřídlenec už přistával.

Naposledy ladně přelétl nad pískem, jeho křídla jí zašuměla sotva třicet stop nad hlavou. Dívenka zůstala stát a sledovala ho doširoka rozevřenýma očima. Nad mořem přešel do náklonu – jedno stříbrné křídlo se zvedlo vzhůru, druhé se sklonilo dolů – a širokým obloukem se přenesl zpátky nad pláž. Srovnal křídla a nyní přilétal zpříma, těsně nad zemí, a snesl se dolů s takovou grácií, že se málem ani nedotkl písku.

Na pláži čekali ještě další lidé, postarší žena s mladíkem, a jak okřídlenec přistával, rozběhli se zároveň s ním a pomohli mu zastavit. Potom mu něco

provedli s křídly, aby se svěsila, a zatímco si okřídlenec rozepínal popruhy, začali je pomalu pečlivě skládat.

Dívenka, která celé scéně přihlížela, poznala, že přilétl její oblíbenec. Věděla už, že okřídlenců je hodně, spoustu jich viděla na vlastní oči a některé se naučila rozeznávat; ale tři z nich sem létali častěji než ostatní – ti tři, kteří na zdejším ostrově bydleli. Představovala si, že jistě žijí vysoko na útesech, v obydlích připomínajících ptačí hnízda, ale se stěnami z nesmírně drahocenného stříbrného kovu. Jedním z nich byla přísná, nevlídně se tvářící šedovlasá žena. Druhý byl ještě chlapec, tmavovlasý a krásný, až srdce usedalo, s příjemným hlasem. Toho měla ráda. Ale nejraději měla muže, který právě přistál – byl vysoký a štíhlý jako její tatínek a měl právě tak široká ramena, chodil hladce oholený, měl hnědé oči a vlnité rezavě hnědé vlasy a hodně se usmíval. A jako by létal víc než ostatní.

„Hej, ty," zavolal muž.

Holčička polekaně vzhlédla a zjistila, že se na ni usmívá.

„Neboj se," uklidňoval ji. „Nic ti neudělám."

Holčička o krok ucouvla. Chodila sem za okřídlenci často, ale ještě nikdy si jí žádný nevšiml.

„Co je zač?" zeptal se okřídlenec pomocníka, který za ním postával se složenými křídly.

„Nevím," pokrčil mladík rameny. „Sběračka škeblí. Už jsem ji párkrát zahlídl, jak se tu motá. Mám ji odehnat?"

„Ne," zarazil ho muž. Znovu se na ni usmál. „Proč se tak bojíš?" zeptal se. „Neboj se. Mně nevadí, že sem chodíš, maličká."

„Maminka nechce, abych okřídlence otravovala," přiznala dívenka.

Muž se zasmál. „Ach tak," přikývl. „Ale mě neotravuješ. Až jednou vyrosteš, třeba bys mohla okřídlencům pomáhat, jako tady moji přátelé. Chtěla bys?"

Dívenka zavrtěla hlavou. „Ne."

„Ne?" Muž pokrčil rameny, ale nepřestal se usmívat. „A co bys chtěla? Létat?"

Dívenka přemohla ostych a přisvědčila.

Starší žena se ušklíbla, ale okřídlenec se na ni zamračil. Přešel k děcku, sehnul se k němu a vzal je za ruku. „No dobrá," přikývl, „ale víš ty co? Jestli chceš létat, musíš trénovat. Chceš si to vyzkoušet?"